Natuurbescherming: de aanhouder wint

Bij de Oude Hoevenweg nabij het Twentse Vriezenveen zetten KNNV'ers al meer dan 25 jaar in het seizoen padden over de weg. Tot nu toe ging dat met emmers, maar na veel praten, lobbyen en fondsen werven komt er een scala aan voorzieningen die maken dat je gerust kunt spreken van een heuse 'faunapassage'. Wat komt er allemaal kijken bij zo'n project? In gesprek met Herman Stevens, Dick Berkhof en Gerrit Schepers.

Tekst & foto's Paul van Bodengraven

Hermans Stevens is voorzitter van KNNV-afdeling Vriezenveen en de grote gangmaker achter het project. "Een kwestie van volhouden", antwoordt hij nuchter op de vraag hoe zijn afdeling dit voor elkaar heeft gekregen. "We hebben jarenlang gezocht naar financiële middelen bij allerlei betrokken partijen: de gemeente Twenterand, het waterschap Vechtstromen, het Landschap Overijssel, Staatbosbeheer en de provincie. In 2009 was er een provinciale ILG-regeling voor het versterken van natuur en landschap. Zij wilden wel het benodigde geld voor de tunnels en rasters beschikbaar stellen. Uiteindelijk bleek bij nadere controle dat de Oude Hoevenweg geen provinciale weg meer was, maar van de gemeente Twenterand. Toen hebben we daar weer aangeklopt. Die heeft op basis van een projectstudie, gemaakt door studenten van het Agrarisch Opleidingscentrum (AOC) en een voorbeeldproject uit Hardenberg, uiteindelijk dertigduizend euro toegezegd voor drie tunnels."

Eerste stappen

Die drie tunnels zijn in 2014 geplaatst, maar wel op een (te) grote onderlinge afstand. "De ideale afstand tussen de tunnels is zeventig à tachtig meter", vertelt Dick Berkhof van de werkgroep paddenopvang. "Door er straks twee tunnels tussen te plaatsen creëren we de optimale situatie." Maar voordat het zover is, moet opnieuw geld geworven worden, en dit keer veel meer. Want er moeten ook schermen, deels landschappelijk passend, langs circa vijfhonderd meter aan weerszijden van de weg geplaatst worden. In vijf inritten moeten opvangbakken met roosters komen en een stukje sloottalud vraagt om versteviging. Totale begroting: circa honderdvijftigduizend euro.

Eerste toezegging

De afdeling Vriezenveen is voortvarend aan de slag gegaan. Een aannemer, bekend met dit soort werk, heeft een gedetailleerde offerte gemaakt, de samenwerkingspartners deden toezeggingen in werk dat zij konden doen, zoals het ruimen van de bermen. Maar er moest opnieuw vooral veel gepraat en gemasseerd worden. Herman Stevens: "Je bent eigenlijk steeds aan het schaken op meerdere borden. Ik ben bij de ambtenaren geweest, ik heb gemeenteraadsleden gesproken, de provincie van informatie voorzien en partijen als het Prins Bernhardfonds en de Rabobank aangeschreven. De eerste toezeggingen kwamen in 2016 van de gemeente (vijftienduizend euro) en Landschap Overijssel (vijfduizend euro). Maar alleen als er cofinanciering kwam van andere partijen en bij realisatie voor eind 2017."

Herman Stevens, Dick Berkhof en Gerrit Schepers op de plek van de faunapassage.

Een eerder aangelegde tunnel.

Aan de slag!

Midden oktober 2017 kreeg Herman een mailtje: de provincie heeft nog een potje met geld beschikbaar voor soortenbescherming. Een ultieme kans om nog snel een plan in te dienen, want het geld moest nog dat jaar besteed worden. Op basis van de telcijfers van afgelopen jaren, de offerte van de aannemer, eerdere aanvragen en de toezeggingen van de geldschieters in 2016 maakte hij een plan. Dat werd vrijwel direct goedgekeurd: het project kreeg 127 duizend euro van de provincie. Samen met het geld van de gemeente en Landschap Overijssel was dat genoeg! De gemeente moest toen nog wel even overgehaald worden om het eerder toegezegde geld vrij te maken voordat de uitvoering afgerond was. Als dat lukte, was er nog maar één uitdaging: de werkzaamheden moesten in 2017 beginnen. Alleen dan kon de provincie uitbetalen. Dat lukte met inzet van de eigen werkgroep landschapbeheer.

KNNV als hoofdaannemer

De KNNV-afdeling werd hoofdaannemer van het project. Herman Stevens: "Wij hebben het geld gekregen, maar we zijn ook verantwoordelijk voor een succesvolle afronding. Met afdelingsleden zijn we meteen begonnen met het ruimen van de strook waar straks het raster komt, geholpen door mensen van Staatbosbeheer die ook een aantal betonelementen beschikbaar stelden. Die worden ingegraven voor een scherm langs de slootkant. En zo proberen we ook het nodige via ons eigen netwerk en contacten te regelen, om de kosten in de hand te houden. Dat gaat heel aardig. Om nog een voorbeeld te geven: een flinke kostenpost verkeersomleiding was niet begroot, maar Dick wist dit tegen een vriendenprijs te regelen. Een zoon van Gerrit ontwierp een aansprekende bouwbanner. Ook de Stichting Fondsen KNNV draagt bij voor een educatief informatiebord."

Tips

Hebben de drie natuurbeschermers nog tips voor andere afdelingen die met vergelijkbare projecten aan de slag willen? Herman: "Op de eerste plaats: zorg dat je weet waar je het over hebt. Onderbouw je beschermplannen met aantallen, registraties, soorten etc. Weeg de kosten en baten: hoeveel dieren ga je hiermee redden? Onderzoek de oorzaak van een probleem: is een weg pas aangelegd, of is het natuurbeheer veranderd? Bij ons was het een langslepend probleem, maar door veranderingen kunnen ook nieuwe probleemsituaties ontstaan; zorg dat je de oorzaak kent. Nog een tip: praat met iedereen en deel je informatie. Gok niet op één paard, maar spreid je kansen. Vergeet niet de omwonenden er vanaf het begin bij te betrekken. Hoe groter het draagvlak, des te meer je kunt bereiken. Als het geld geregeld is: maak duidelijke afspraken met onderaannemers over meer- en/of minderwerk en wie er opdraait voor eventuele verrassingen. Begroot niet te krap, want dan kun je geen enkele tegenvaller opvangen. En misschien nog wel het allerbelangrijkste: heb geduld en geef niet te snel op. Ook al duurt het lang, als je toch iets weet te realiseren is dat ook voor langere tijd. En dat weegt zeker tegen alle inspanningen op. En blijf betrokken via beheer, monitoring en het zoeken naar verdere verbeteringen!" ■

Kinderen helpen met het overzetten van de dieren. **Foto** Herman Stevens

Bescherm de natuur in je eigen omgeving

Sinds 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking getreden. Provincies krijgen de belangrijkste taken en bevoegdheden in de uitvoering van deze wet. Zij kunnen actieve maatregelen nemen om soorten te beschermen en hebben de bevoegdheid om gebieden aan te wijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden. Het landelijk bestuur van de KNNV wil de samenwerking van afdelingen op provinciaal niveau stimuleren.
Zo kunnen afdelingen effectiever afstemmen over het nieuw te vormen beleid en provincies beter adviseren..

Het Landelijke bestuur van de KNNV roept haar afdelingen op om actief te worden in natuurbescherming. Dit kan op allerlei manieren. KNNV-leden zijn de ogen en oren in het veld en zien veranderingen en verstoring. Let bijvoorbeeld op als je de krant of het huis-aan-huis blad leest. Zie je plannen die gevolgen hebben voor de natuur om je heen? Praat er met elkaar over of doe een melding. Als KNNV-lid kan je participeren in de ontwikkeling van plannen of beleid in de gemeente. Wij hebben de kennis over soorten en biotopen. Zo kan je meedenken als er een nieuw gebiedje ingericht wordt. Of de juiste waarnemingen en gegevens aanleveren van een terrein. Ook kan een afdeling samenwerken met andere partijen bij een noodzakelijke inventarisaties voorafgaand aan ontwikkelingen.
Maar natuurbescherming is meer dan actievoeren en bezwaarschriften schrijven. Iedereen kan naar eigen wens en vermogen aan de slag. Natuurbescherming begint bij het vertellen van verhalen over de natuur in je eigen omgeving. En nodig daarbij ook de pers uit. Zo overtuig je ook buurtbewoners van het belang van die soort of gebied.

In *Natura* verschijnt dit jaar een artikelenreeks over inspirerende en uiteenlopende voorbeelden van actieve KNNV-leden en afdelingen. Daarmee willen we KNNV-afdelingen stimuleren om ook aan de slag te gaan met natuurbescherming. Ook worden er in 2018 verschillende activiteiten en workshops georganiseerd over natuurbescherming.